

Koľko a komu platia za otvorené publikovanie autori zo slovenských výskumných inštitúcií?

Ahmned Hasan, unsplash, <https://unsplash.com/photos/FvGxXv8cymM>

Zuzana Stožická

Centrum vedecko-technických informácií SR

Táto prezentácia je šírená pod licenciou
[Creative Commons 4.0 Attribution](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

NISPEZ^{IV}

Investícia do Vašej budúcnosti

EURÓPSKA ÚNIA
Európske štrukturálne a investičné fondy
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

 **MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

 **MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Otvorený prístup – open access (OA)

- Hnutie otvoreného prístupu vzniklo v snahe o riešenie krízy seriálových publikácií
- Deklarácie v Budapešti (2002), Bethesde (2003) a Berlíne (2003)
- Plán S (2018): veľkí európski a svetoví financovatelia vedy, ale napr. aj grantové agentúry z Rakúska, Poľska, Slovinska...
- UNESCO Recommendation on open science (2021)
- Memorandum Bieleho domu o otvorenom prístupe k výskumu financovanému z federálnych zdrojov (2022)

EXECUTIVE OFFICE OF THE PRESIDENT
OFFICE OF SCIENCE AND TECHNOLOGY POLICY
WASHINGTON, D.C. 20502

August 25, 2022

MEMORANDUM FOR THE HEADS OF EXECUTIVE DEPARTMENTS AND AGENCIES

FROM: Dr. Alondra Nelson *Alondra Nelson*
Deputy Assistant to the President and Deputy Director for Science and Society
Performing the Duties of Director
Office of Science and Technology Policy (OSTP)

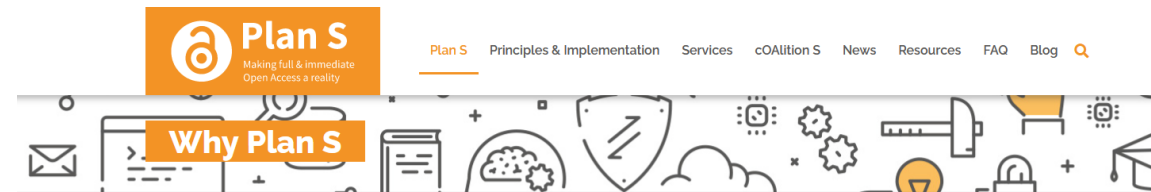
SUBJECT: Ensuring Free, Immediate, and Equitable Access to Federally Funded Research

This memorandum provides policy guidance to federal agencies with research and development expenditures on updating their public access policies. In accordance with this memorandum, OSTP recommends that federal agencies, to the extent consistent with applicable law:

1. Update their public access policies as soon as possible, and no later than December 31st, 2025, to make publications and their supporting data resulting from federally funded research publicly accessible **without an embargo on their free and public release**;
2. Establish transparent procedures that ensure scientific and research integrity is maintained in public access policies; and,
3. Coordinate with OSTP to ensure equitable delivery of federally funded research results and data.

1. Background and Policy Principles

Since February 2013, federal public access policy has been guided by the *Memorandum on Increasing Access to the Results of Federally Funded Research* (2013 Memorandum).¹ Issued by the White House Office of Science and Technology Policy (OSTP), the 2013 Memorandum

Open Access is Foundational to the Scientific Enterprise

Universality is a fundamental principle of science (the term "science" as used here includes the humanities): only results that can be discussed, challenged, and, where appropriate, tested and reproduced by others qualify as scientific. Science, as an institution of organised criticism, can therefore only function properly if research results are made openly available to the community so that they can be submitted to the test and scrutiny of other researchers. Furthermore, new research builds on established results from previous research. The chain, whereby new scientific discoveries are built on previously established results, can only work optimally if all research results are made openly available to the scientific community.

Publication paywalls are withholding a substantial amount of research results from a large fraction of the scientific community and from society as a whole. This constitutes an absolute anomaly, which hinders the scientific enterprise in its very foundations and hampers its uptake by society. Monetising the access to new and existing research results is profoundly at odds with the ethos of science (Merton, 1973). There is no longer any justification for this state of affairs to prevail and the subscription-based model of scientific publishing, including its so-called "hybrid" variants, should therefore be terminated. In the 21st century, science publishers should provide a service to help researchers disseminate their results. They may be paid fair value for the services they are providing, but **no science should be locked behind paywalls!**

A Decisive Step Towards the Realisation of Full Open Access Needs to be Taken Now

thebmj

covid-19 Research Education News & Views Campaigns Jobs

Editorials

No turning back on global open access

BMJ 2022; 379 doi: <https://doi.org/10.1136/bmj.o2334> (Published 05 October 2022)

Cite this as: BMJ 2022;379:o2334

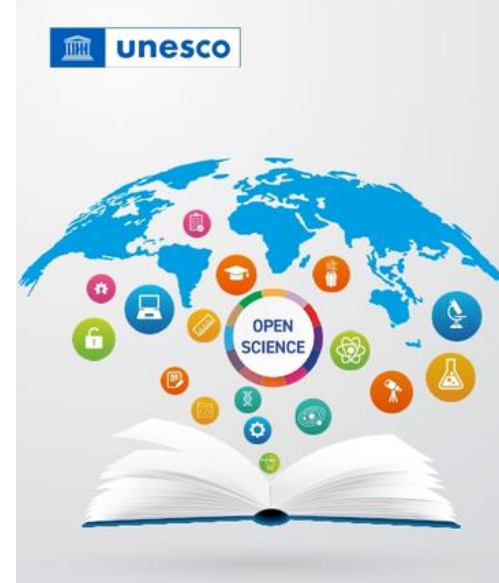
Article Related content Metrics Responses

Virginia Barbour, director¹, Dimity Flanagan, manager, scholarly communications², Kim Tairi, university librarian³

Author affiliations

US government sends a strong signal

On 25 August 2022, the Office of Science and Technology Policy of the US White House issued guidance requiring, from 2026, immediate public access to federally funded research publications and the data behind them.¹ This is the probably the most consequential in a trajectory of open access policies that have been building pressure for wholesale change. In 2013 President Barack Obama's office issued guidance requiring public access to research

UNESCO Recommendation on Open Science

Prečo je prechod vedeckej komunikácie na otvorený prístup nevyhnutelný?

- **Informačná explózia** – vedy vychádza čoraz viac, je rozdrobená v mnohých zdrojoch od veľkého počtu producentov. Ani najbohatšie inštitúcie si nemôžu dovoliť predplácať všetko – a nikto nedokáže zistiť, či je preňho článok relevantný, skôr, než si ho prečíta.
- **Spolupráca** – čím širšia spolupráca, tým viac jej z hľadiska komunikácie prospieva otvorenosť.
- **Interdisciplinárnosť** – nevieme, kto, z akého odboru bude ten-ktorý kúsok informácie potrebovať.
- **Efektivita** – otvorenosť je v súlade s cieľmi vedeckej komunikácie – vedci píšu pre dosah.
- **Riešenie ďalších problémov** – krízu reprodukovateľnosti len ťažko prekonáme bez otvorenosti.
- **Práva občanov** – verejnosť má právo na informácie o výsledkoch výskumu financovaného z verejných zdrojov.
- **Rozvoj vedomostnej spoločnosti** – bez prístupu k vedeckým informáciám o to viac bujnajú dezinformácie.
- **Morálny aspekt** – je spravodlivé, ak sa k vedeckým informáciám môžu dostať aj vedci z chudobných krajín/inštitúcií.

„Nasledujúce generácie budú pojem **otvorená veda** vnímať ako tautológiu – ako pripomienku čias predtým, než sa veda prebudila. **Otvorená veda** bude známa jednoducho ako veda, a uzavreté, tajnostkárске praktiky, ktoré definujú našu súčasnú kultúru, im budú pripadať také primitívne, ako nám alchýmia.“

Brian Nosek a Chris Chambers, 2015 (<https://www.theguardian.com/science/head-quarters/2015/jun/25/the-first-imperative-science-that-isnt-transparent-isnt-science>).

Rast otvoreného prístupu – Slovensko, susedia, a západoeurópski šampióni OA (dáta: Web of Science)

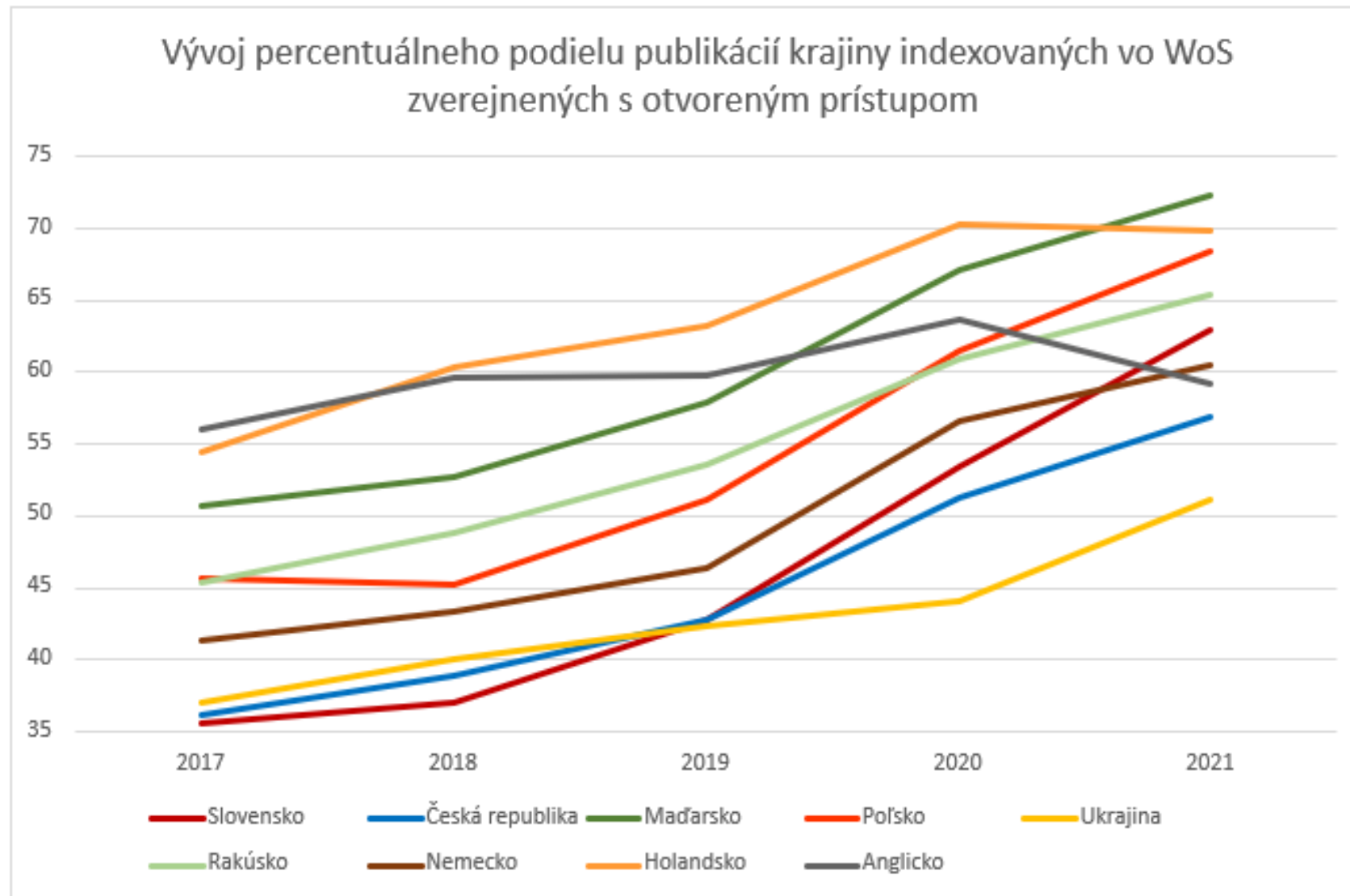
Koľko percent z celkového množstva publikácií (vo WoS) uverejnili otvorene?

Vývoj percentuálneho podielu publikácií indexovaných vo Web of Science zverejnených otvoreným prístupom, porovnanie Slovenska, susedných krajín a niekoľkých krajín Západnej Európy s rozvinutou kultúrou otvorenosti vedy v období rokov 2017-2021.

Podiel otvorených publikácií (zo všetkých publikácií od autorov s afiliáciou v danej krajine) u pozorovaných krajín **mierne stúpa**.

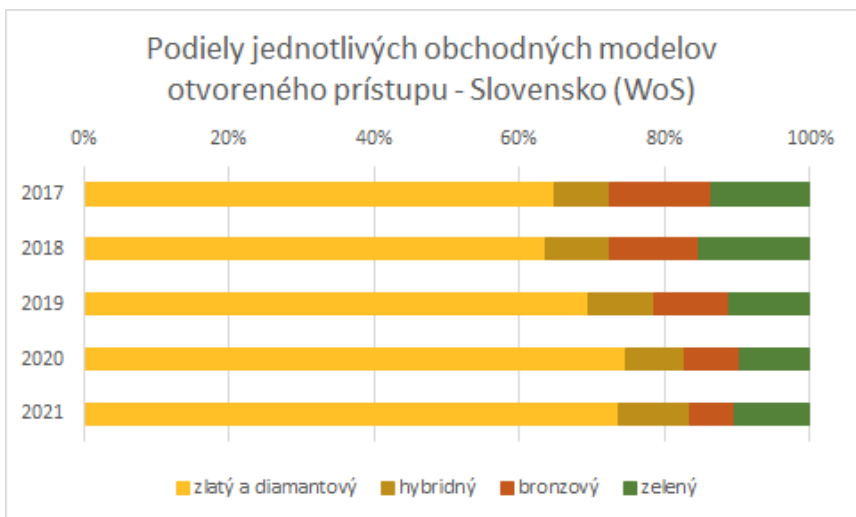
Od roku 2018 je vzostup percenta otvorených publikácií o niečo prudší na Slovensku a v Poľsku.

Stagnáciu alebo mierny pokles možno pozorovať iba u Anglicka od roku 2018 a Holandska od roku 2020, pričom tieto krajiny od začiatku mali najvyšší podiel otvorených publikácií.

Otvorený prístup – zlatá cesta a APC

- Otvorený prístup má viac podôb;
- Zlatá cesta k OA s autorskými poplatkami (article processing charges, APC) nie je jedinou cestou k otvorenosti;
- APC nie sú jedinými poplatkami vo vedeckom publikovaní. Vydavateľa – open access aj „toll access“ (na báze predplatného) môžu žiadať poplatky za strany navyše, farebnú tlač, redakčný manipulačný poplatok a pod.

Zdroj: Web of Science (Clarivate Analytics), 2022.

Farby otvoreného prístupu (open access, OA)

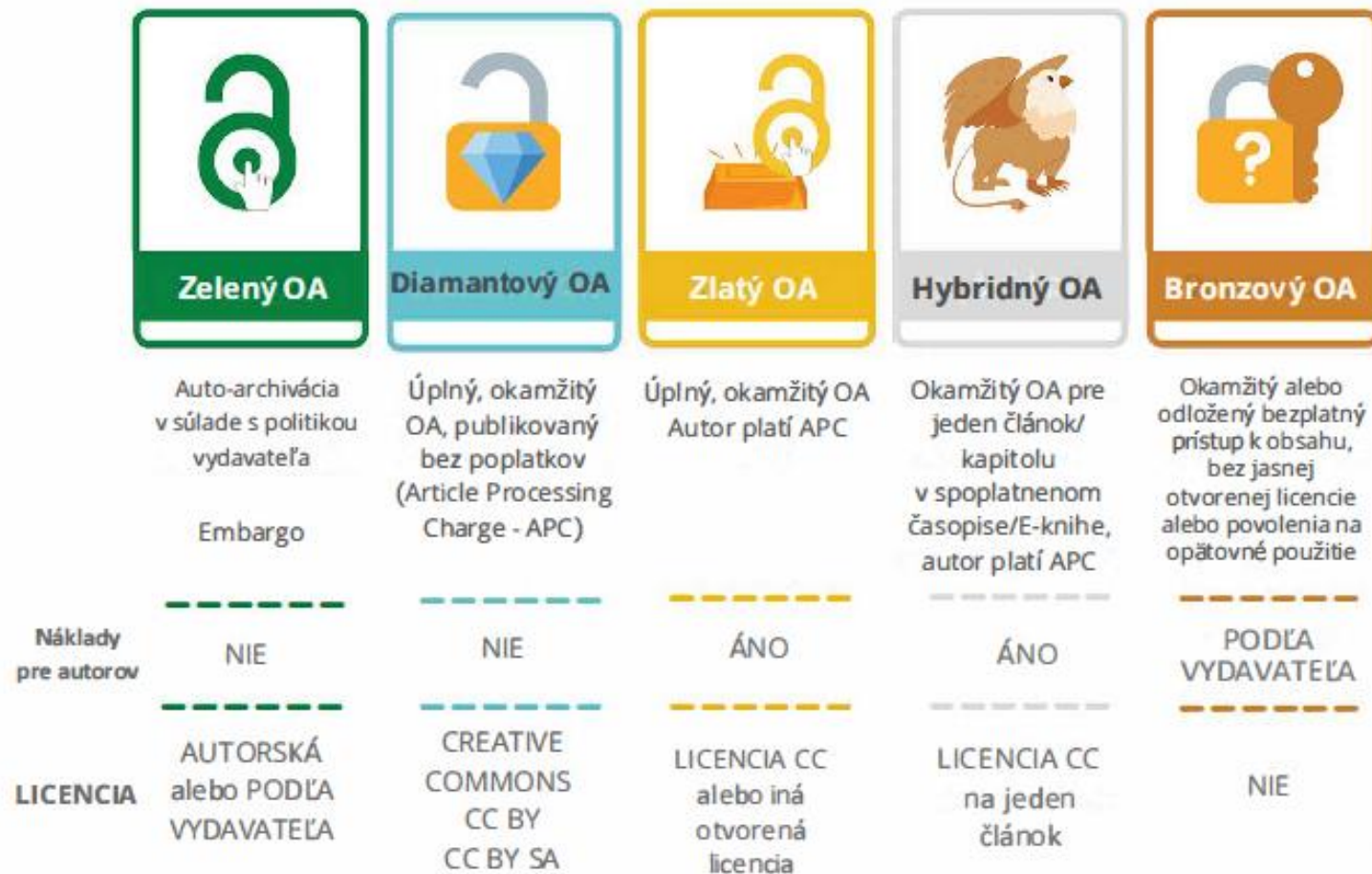

Schéma: Padovská univerzita, CC0, <https://bibliotecadigitale.cab.unipd.it/en/digital-library/about-publishing/open-access>, preklad Z.S.

Publikovanie v OA časopisoch (Web of Science)

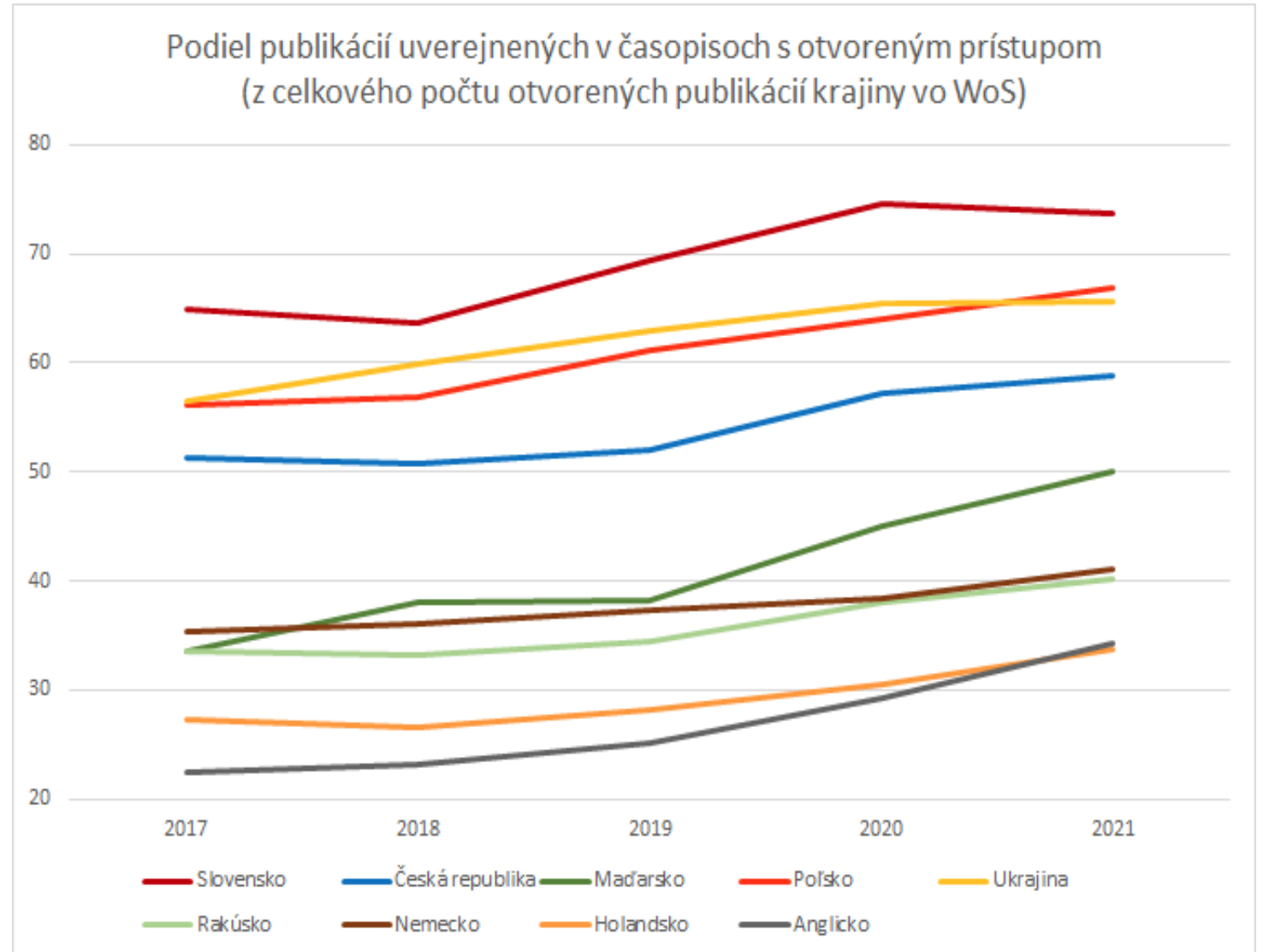
Koľko percent z OA publikácií (vo WoS) uverejnili v OA časopisoch?

Vývoj percentuálneho podielu publikácií indexovaných vo Web of Science zverejnených v OA časopisoch (**zlatá a diamantová cesta**) z celkového počtu otvorene zverejnených publikácií, porovnanie Slovenska, susedných krajín a niekoľkých krajín Západnej Európy s rozvinutou kultúrou otvorenosti vedy v období rokov 2017-2021.

Podiel publikácií zverejnených v časopisoch s otvoreným prístupom **mierne stúpa u všetkých** sledovaných krajín, no kým v krajinách s rozvinutou kultúrou otvorenej vedy ako Anglicko a Holandsko sa pohybuje v rozmedzí 22-34 %, u autorov zo slovenských inštitúcií je to 65-74 %.

U autorov z Poľska, Ukrajiny a Českej republiky tvorí podiel publikovania zlatou a diamantovou cestou 51-67 %, Maďarsko dosahuje len 34-50 % (možno vďaka silnej podpore repozitárov), Rakúsko a Nemecko 33-41 %.

Je vysoké percento publikácií v OA časopisoch dôvodom na radosť?

Konflikt záujmov pri zlatej ceste k OA

- Čím viac publikácií, tým vyšší zisk pre vydavateľa.
- Strata (komerčnej) motivácie na udržanie kvality redakčného procesu.
- Nekontrolovateľný rast kvantity.

Predátorské publikovanie ničí najcennejší element vedeckej komunikácie – dôveru.

Pochybní vydavatelia a Beallov zoznam

- Agresívna propagácia (akademický spam)
- weby koncipované ako reklama pre autorov, nie primárne pre čitateľov.

Kvôli absencii kontroly v pochybných časopisoch kvitnú publikačné nešváry:

- opakované publikovanie tých istých výskumov,
- falšovanie/fabrikácia dát,
- počítačom generované články,
- plagiátorstvo, kopírovanie textov bez citovania zdroja,
- účelové citovanie s cieľom navýšiť metriky (citačné kartely)...

Jeffrey Beall: Ako knihovník Coloradskej univerzity vytvoril v roku 2010 zoznam „predátorských“ časopisov a vydavateľov.

V januári 2017 zoznam stiahol (vydavatelia sa vyhrážali súdmi jemu aj zamestnávateľovi).

Faktom však je, že výber časopisov do zoznamu nebol celkom objektívny a zahŕňal aj niektoré poctivé časopisy, vrátane slovenského *Interdisciplinary toxicology*.

Science Research Association
a global academic organization

Home Articles Journals Editorial Board Membership Conference For Authors About SCIREA Contact Us Submit

Home > Journals > SCIREA Journal of Education > Editorial Board

Editorial Board

 Dr. Arburim (Macedonia)
State University of Tetova

 Dr. Awad Yaser (Israel)
Head of Graduate Studies Unit, co-chiff of Management Program and Evaluation Program Coordinator, Sakhnin academic college

 Dr. Robert Zakrzewski (Poland)
Department of Chemical Education and Science Popularization, University of Lodz, Lodz, Poland

 SUMAIRA KAYANI (Pakistan)
Lecturer, Department of Education, Faculty of Social Sciences, University of Arid Agriculture University Rawalpindi, Pakistan

 Dr. Juan Suardiaz Muro (Spain)
Technical University of Cartagena (Spain)

 Dr. Joseph Albus Schweyk (Czech Republic)
Max-Brod University, Faculty of Education, Prague, Czech Republic

 Dr. Kwan Yuet Ling, Linda (China)

- Jednoznačné prípady predátorských časopisov vedec identifikuje ľahko (napr. aj systémom **Think-Check-Submit**).
- Ale časopisy tvoria **spektrum** a odlíšiť rafinovaný podvodnícky časopis napr. od poctivo vedeného časopisu, ktorý robí menej skúsená redakcia „na kolene“, môže byť problém.
- Pomocou „hier s metrikami“ sa **pochybné časopisy dostali aj do databáz WoS a Scopus** (hoci tie sa ich snažia odhaľovať a vyradovať).
- So zvyšovaním tlaku na kvantitu vedeckého publikovania sa rozvíja aj „**sivá zóna**“ – vydavatelia, ktorí nespĺňajú predátorské kritériá, vo svojich etických kódexoch sa hlásia k princípom **COPE** (Komisia pre publikačnú etiku), majú skutočné recenzné konanie, ale... Typický je pre nich **rýchly rast** počtu publikovaných článkov a rýchly redakčný proces, ktorý si vyberá svoju daň. Občas vyjde kontroverzný článok, občas sa vynorí svedectvo o zlyhaní editorského dohľadu pri nejakom špeciálnom čísle, alebo sa musí stiahnuť väčšie množstvo článkov naraz...

Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing, COPE, <https://doi.org/10.24318/cope.2019.1.12>

Prečo je dôležité, kde publikujeme?

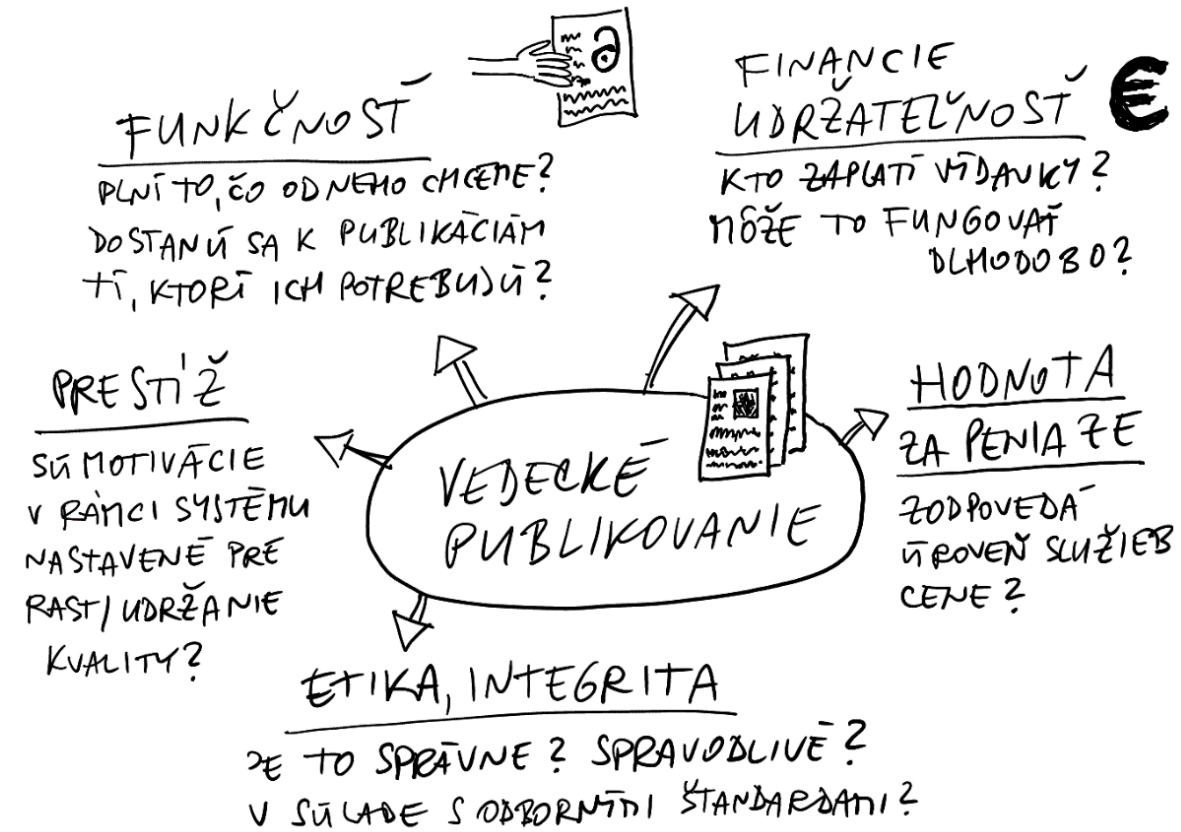
- Výber časopisu na publikovanie vedeckej práce je právom a zodpovednosťou autora.
- **V pochybnom časopise môže byť aj kvalitný článok – ale pravdepodobne nezíska dôveru medzinárodnej vedeckej komunity a nebude citovaný, nesplní svoj účel.**
- Nemožno sa plne spoliehať na zoznamy, metriky, ani medzinárodné databázy – slúžia len ako pomôcky na dotvorenie celkového obrazu o časopise, ktorého **základom musí byť posúdenie kvality článkov vedeckým pracovníkom z daného odboru.**

Zlatá cesta – dôvody na opatrnosť

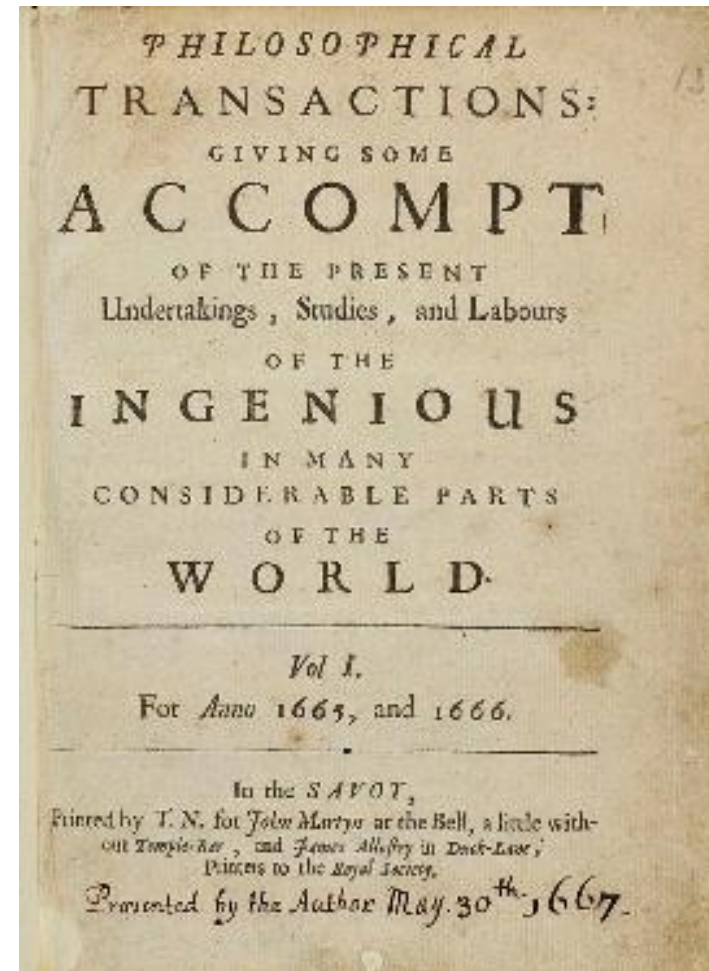
- Druhým dôvodom na opatrnosť pri zlatej ceste k OA je samotné APC.
- Sumy APC sú často vysoké, rastú rýchlejšie ako inflácia a vedeckí pracovníci z chudobnejších krajín / inštitúcií na ne nedosiahnu.
- Reflektujú skôr prestíž ako skutočné náklady na publikovanie.
- Chceme platením neprimeraných poplatkov podporovať nárast nerovnosti v oblasti vedeckej komunikácie?
- Je to efektívne využívanie verejných financií?
- Súčasťou etického publikovania je žiadať transparentnosť a férovú cenu (Stevan Harnad: fools gold vs fair gold).

Čo by sme od vedeckého publikovania mali chcieť?

Vedecké publikovanie a zisk

- Náklady vydania kníh/spisov platil autor (ak bol zámožný), mecenáš, vydavateľ (ak si myslel, že sa spis bude predávať), alebo učená spoločnosť.
- Vznik vedeckých časopisov pre autorov znamenal zvýšenie rýchlosti vedeckej komunikácie (článok vs kniha), väčšie publikum a zároveň vítaný spôsob, ako preniesť náklady za šírenie svojich objavov na učenú spoločnosť, ktorá časopis vydávala.
- Henry Oldenburg sa pustil do vydávania *Philosophical Transactions of the Royal Society of London* aj s cieľom prispieť do rozpočtu spoločnosti, ale hoci bol časopis obľúbený a zohral dôležitú úlohu v dejinách, nebol komerčne úspešný.
- Časopis *Nature* prvých 30 rokov fungoval v strate, prežil iba vďaka dôvere a podpore vydavateľa Macmillana.
- Vedecké publikovanie po väčšinu histórie nevytváralo zisk. Ale to ani veda samotná, už od 17. storočia. Ako obhájiť názor, že práve jej komunikácia si na seba musí zarábať?

Mal by byť cieľom vedeckého publikovania zisk?

Okrem ekonomických faktorov do vedeckého publikovania zasahuje kultúra dobrovoľníctva (gift culture, „robím to pre vedu“) a ekonomika prestíže.

Ako pomôcť, ak už treba platiť APC?

- **Zmluvy s vydavateľmi** (Publish and Read s „tradičnými“, alebo Pay to Publish s plne otvorenými) – financovateľ, napr. štát, zaplatí za všetkých, autor platiť nemusí (obmedzenie pri výbere vydavateľov, nikdy sa nepodarí zazmluvniť všetkých)
- **APC podporný fond** (poavdepodobne sa neujde pre všetkých, ktorí potrebujú – nutnosť vytvoriť selekčný mechanizmus)
- **Každé z týchto riešení vyžaduje už vo fáze plánovania informácie o APC – ktoré zatiaľ nikto (zo slovenských inštitúcií ani grantových agentúr) nezaznamenáva.**

Vo svete: **Open APC**, medzinárodný projekt vedený knižnicou Univerzity v Bielefelde od r. 2014 (spočiatku financovaný z Nemecka, neskôr prešiel na európske financovanie)

Transparentne zverejňujú náklady na publikovanie otvoreným prístupom v EOSC (European Open Science Cloud).

Zbiera údaje nielen o APC, ale aj BPC (OA knihy) a TA (transformative agreements, tranzitné zmluvy).

Dáta: zverejnené pod [Open Database License](#),

Spĺňajú podmienky FAIR (vyhľadateľnosť, dostupnosť, interoperabilita, opätovná využiteľnosť – napr. v systéme [Open Science Observatory](#)).

open @PC

About
Blog
History
Team
Talks & Publications
Imprint

Twitter

GitHub

#1105 Leipzig 2020
(2021-10-15)

APC Treemap
Visualisations

OpenAPC

The OpenAPC initiative collects and disseminates datasets on fees paid for open access publishing on [GitHub](#) under an open database license.

We aggregate data on Open Access journal articles (APCs), Open Access Books (BPCs) and data on articles published under transformative agreements (Like Springer Compact or Wiley DEAL). All data is provided voluntarily by universities and other HEI, funders or national consortia.

OpenAPC is located at [Bielefeld University Library](#). The project was set up in collaboration with the [DINI working group Electronic Publishing](#). Since 2021 it is part of [OpenAIRE Nexus](#).

Koľko by mohli platiť vedci zo Slovenských inštitúcií za otvorené publikovanie?

Odhad výdavkov na APC platených vedcami zo slovenských výskumných inštitúcií, pomocou dát z databázy Web of Science, Clarivate Analytics (export cez API).

Kritériá:

- Rok publikovania: **2021**.
- Spôsob publikovania: **OA Gold alebo Hybrid**.
- **Korešpondenčný autor s afiliáciou k slovenskej výskumnej inštitúcii.**

- **Sumy APC** sme k časopisom priradili podľa údajov v DOAJ alebo na webstránke vydavateľa (v mene Euro, alebo prepočítané podľa kurzu NBS aktuálneho v čase spracovania údajov).

Možné zdroje nepresností:

- Vychádzali sme z predpokladu, že APC väčšinou platí korešpondenčný autor (v praxi existujú výnimky: zľavy, odpustenie poplatku, platba zo strany iného člena autorského kolektívu, ktorý má viac grantových prostriedkov, alebo sa autori na sumu zložia...).
- Obmedzenie databázou (slovenskí autori publikujú a pravdepodobne aj platia APC aj mimo databázy Web of Science).
- Obmedzenie typom poplatku (zaoberali sme sa iba APC, hoci niektorí vydavatelia pri publikovaní žiadajú od autorov aj iné poplatky).

Odhad celkovej sumy APC zaplatenej slovenskými výskumnými inštitúciami v roku 2021

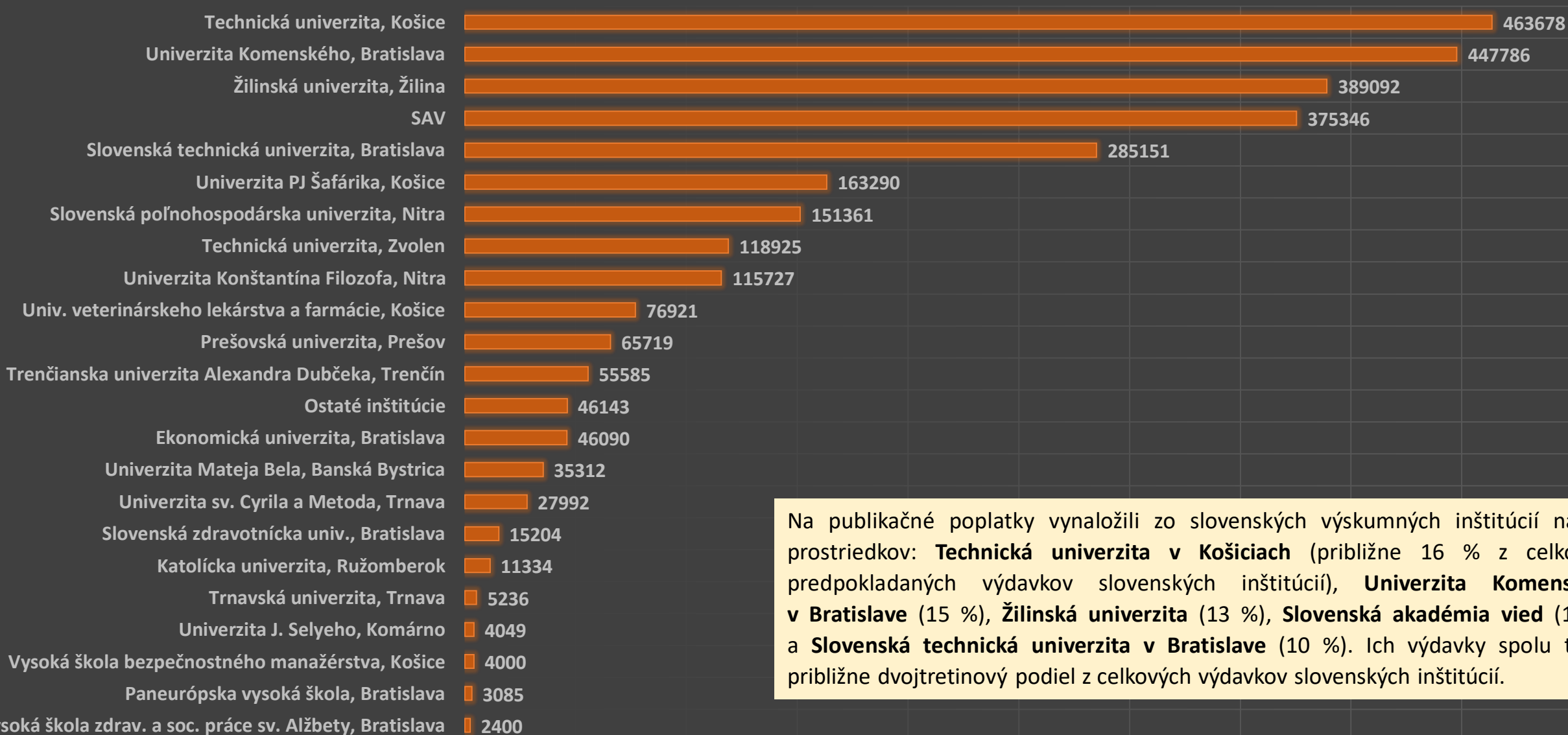
Zoznam	Suma APC (€)
Autori jednoznačne priraditeľní k jednej slovenskej výskumnej inštitúcii	2 909 426
Autori s viacnásobnou afiliáciou v rôznych slovenských inštitúciách	212 077
Autori so slovenskou a zároveň zahraničnou afiliáciou	555 703
Spolu	3 677 206

Celková suma APC vynaložená slovenskými inštitúciami na APC v roku 2021 sa podľa údajov z Web of Science môže pohybovať v rozmedzí **3,1-3,7 milióna eur**.

Spodný odhad predpokladá možnosť, že u korešpondenčných autorov s afiliáciou u slovenskej aj zahraničnej inštitúcie hradila výdavky na APC na publikáciu zahraničná inštitúcia, horný odhad ráta s alternatívou, že APC hradila slovenská inštitúcia.

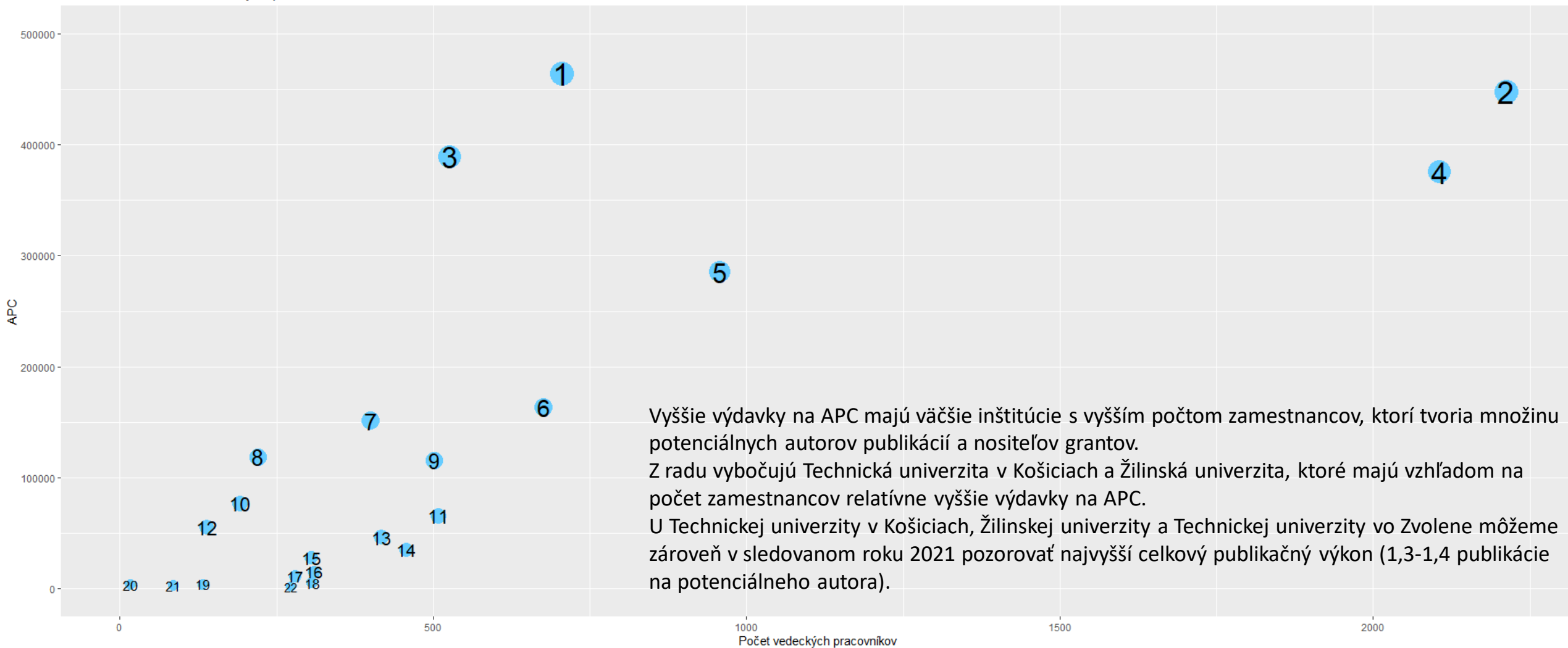
Odhad výdavkov na APC za rok 2021 u jednotlivých výskumných inštitúcií

Inštitúcia/APC (€) celkom

Na publikačné poplatky vynaložili zo slovenských výskumných inštitúcií najviac prostriedkov: **Technická univerzita v Košiciach** (približne 16 % z celkových predpokladaných výdavkov slovenských inštitúcií), **Univerzita Komenského v Bratislave** (15 %), **Žilinská univerzita** (13 %), **Slovenská akadémia vied** (13 %) a **Slovenská technická univerzita v Bratislave** (10 %). Ich výdavky spolu tvoria približne dvojtretinový podiel z celkových výdavkov slovenských inštitúcií.

Inštitúcia/APC/Počet vedeckých pracovníkov

1 Technická univerzita, Košice

2 Univerzita Komenského, Bratislava

3 Žilinská univerzita, Žilina

4 Slovenská akadémia vied

5 Slovenská technická univerzita, Bratislava

6 Univerzita P.J. Šafárika, Košice

7 Slov. poľnohospodárska univerzita, Nitra

8 Technická univerzita, Zvolen

9 Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra

10 Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, Košice

11 Prešovská univerzita, Prešov

12 Trenčianska univerzita A. Dubčeka, Trenčín

13 Ekonomická univerzita, Bratislava

14 Univerzita M. Bela, Banská Bystrica

15 Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava

16 Slovenská zdravotnícka univ., Bratislava

17 Katolícka univerzita, Ružomberok

18 Trnavská univerzita, Trnava

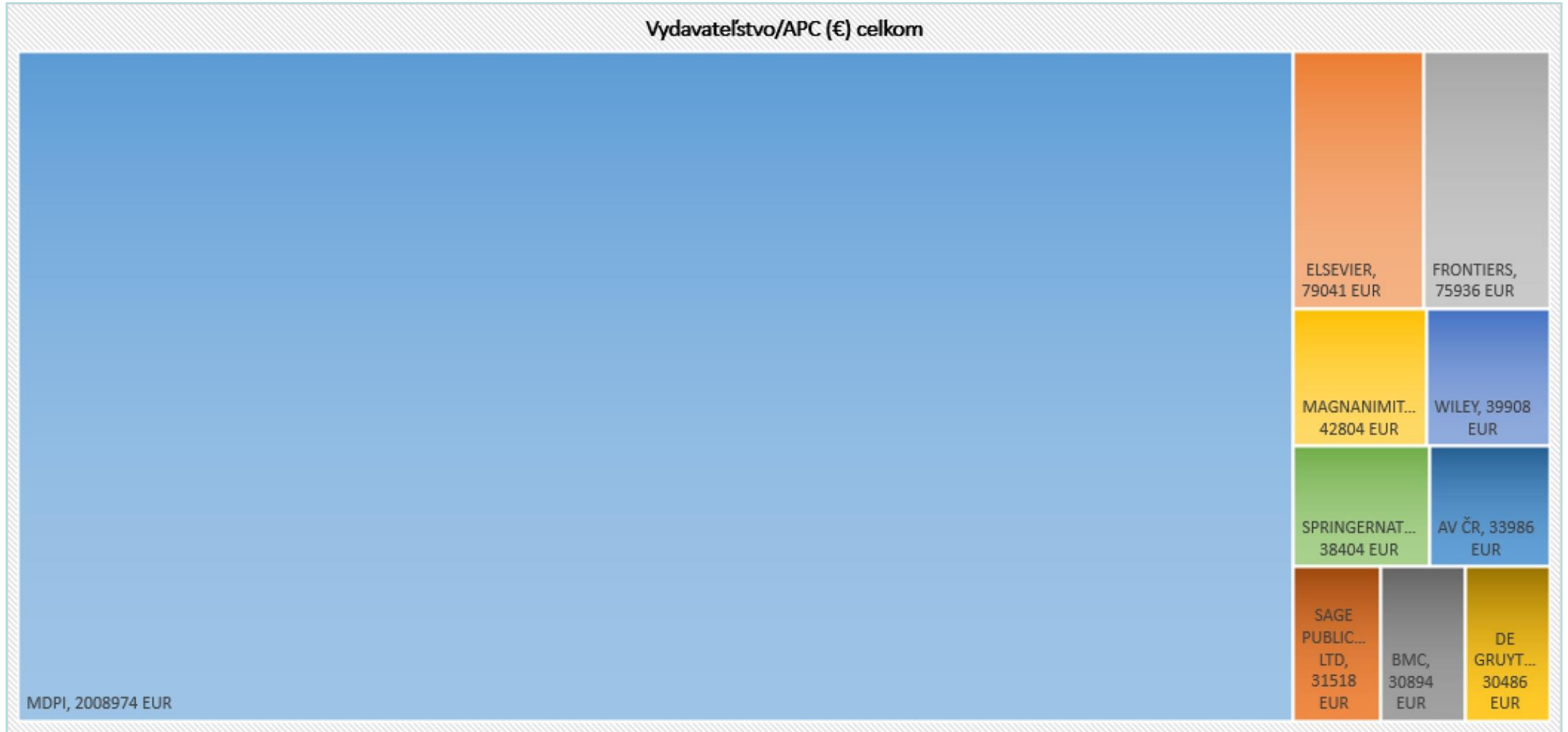
19 Univ. J. Selyeho, Komárno

20 Vysoká škola bezpečnostného manažérstva, Košice

21 Paneurópska vysoká škola, Bratislava

22 Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava

Odhad sumy APC vyplatenej jednotlivým vydavateľom

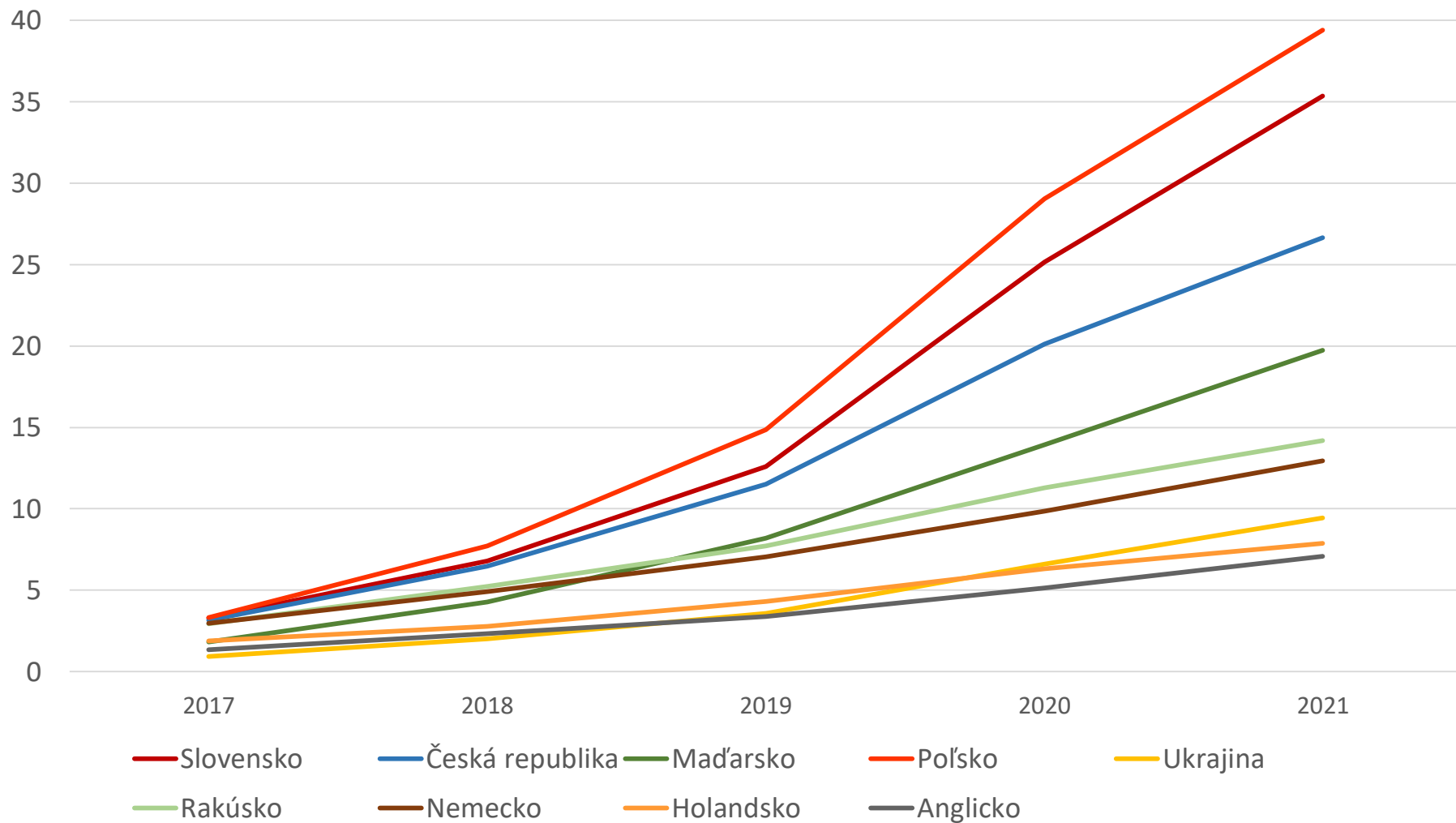
Pri publikovaní otvoreným prístupom si pracovníci slovenských výskumných inštitúcií najčastejšie vyberajú časopisy vydavateľstva **MDPI** a tomuto vydavateľstvu plyní najväčší objem prostriedkov z APC od slovenských inštitúcií, čo v roku 2021 predstavovalo vyše 2 milióny eur.

V prvej desiatke sú tradiční vydavatelia Elsevier, Wiley, Springer-Nature, SAGE, aj plne OA vydavatelia ako Frontiers BMC a DeGruyter.

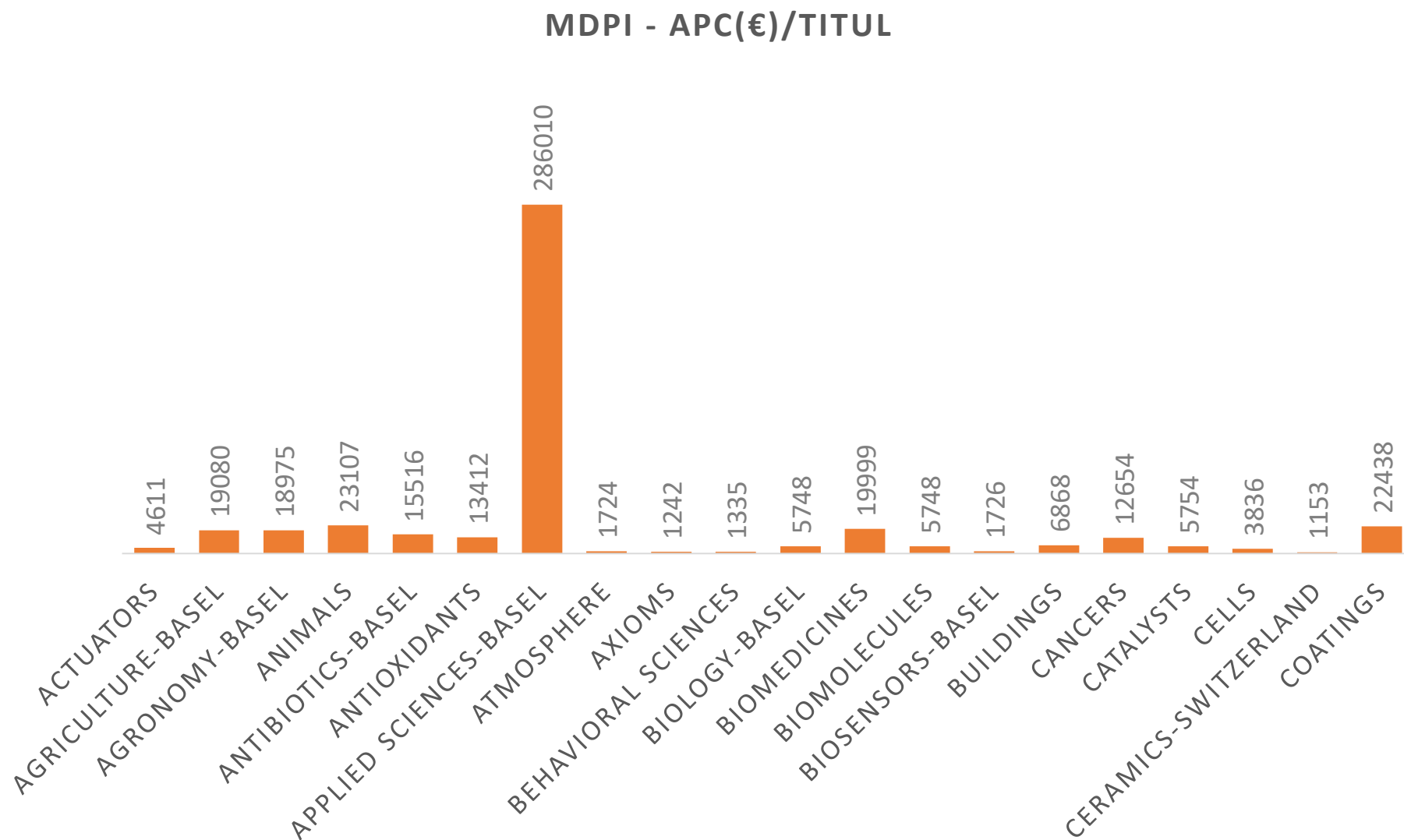

Vzostup MDPI – porovnanie Slovenska, susedov a západoeurópskych šampiónov OA

Vývoj percentuálneho podielu otvorených publikácií vo WoS
vydaných vydavateľstvom MDPI v európskych krajinách

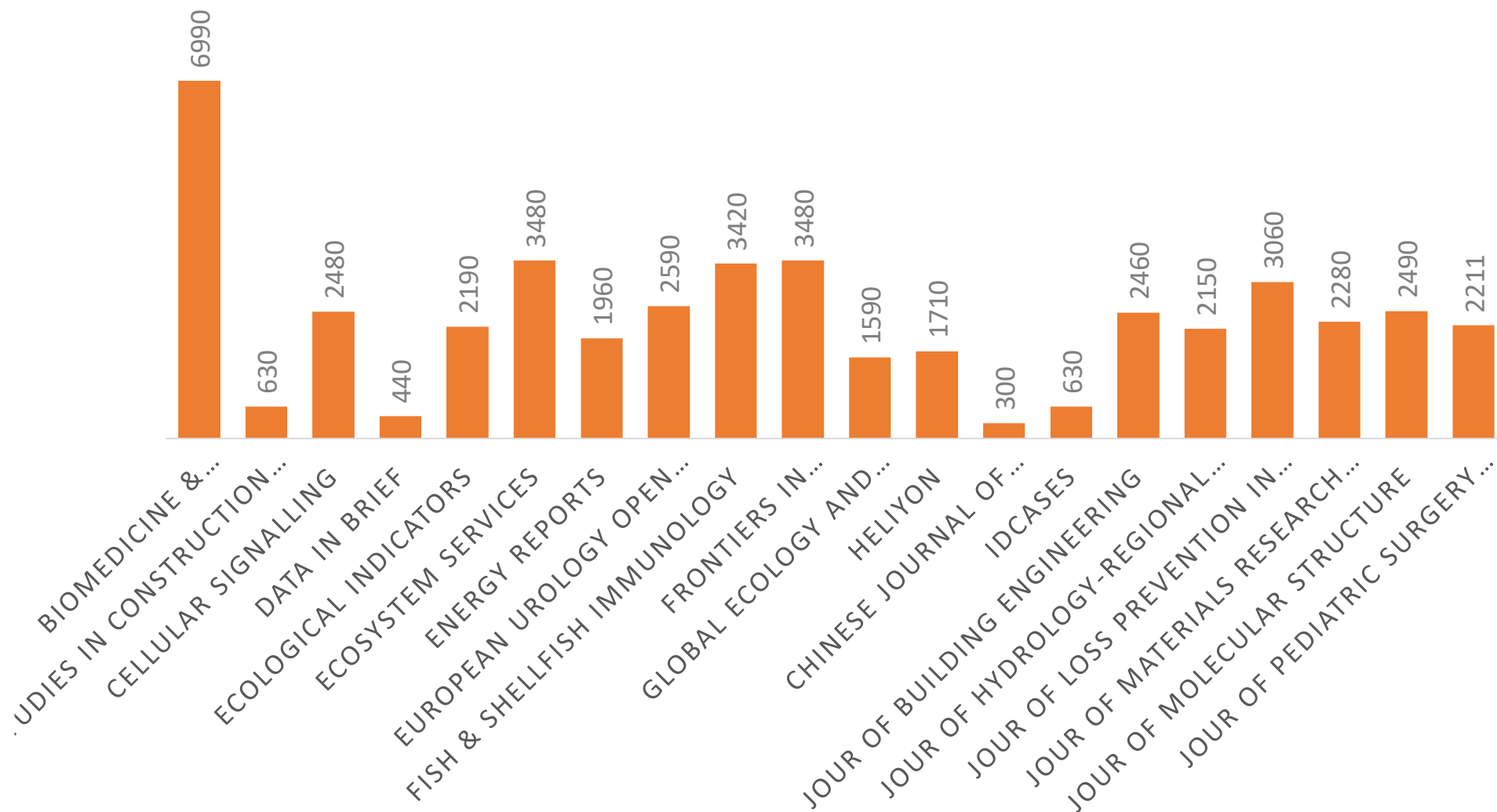
MDPI – tituly, v ktorých najčastejšie publikujú slovenskí autori

Z portfólia vydavateľstva MDPI využívali slovenskí autori v roku 2021 najčastejšie časopis Applied Sciences Basel (149 článkov).

Elsevier – tituly, v ktorých najčastejšie publikujú slovenskí autori

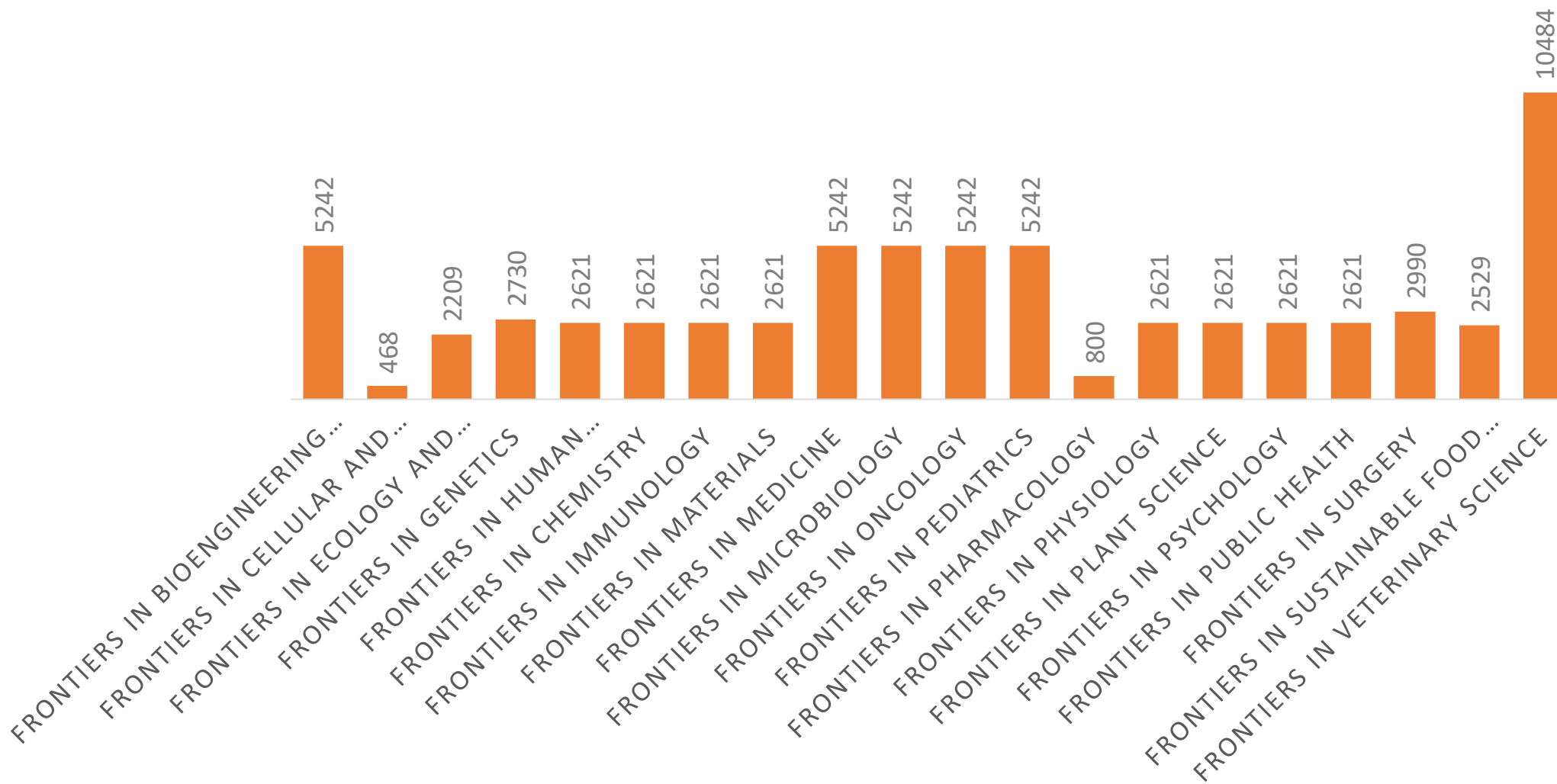
ELSEVIER - APC(€)/TITUL

U vydavateľstva Elsevier slovenskí autori najčastejšie v roku 2021 publikovali v časopise Biomedicine & Pharmacotherapy (3 články).

Frontiers – tituly, v ktorých najčastejšie publikujú slovenskí autori

FRONTIERS - APC(€)/TITUL

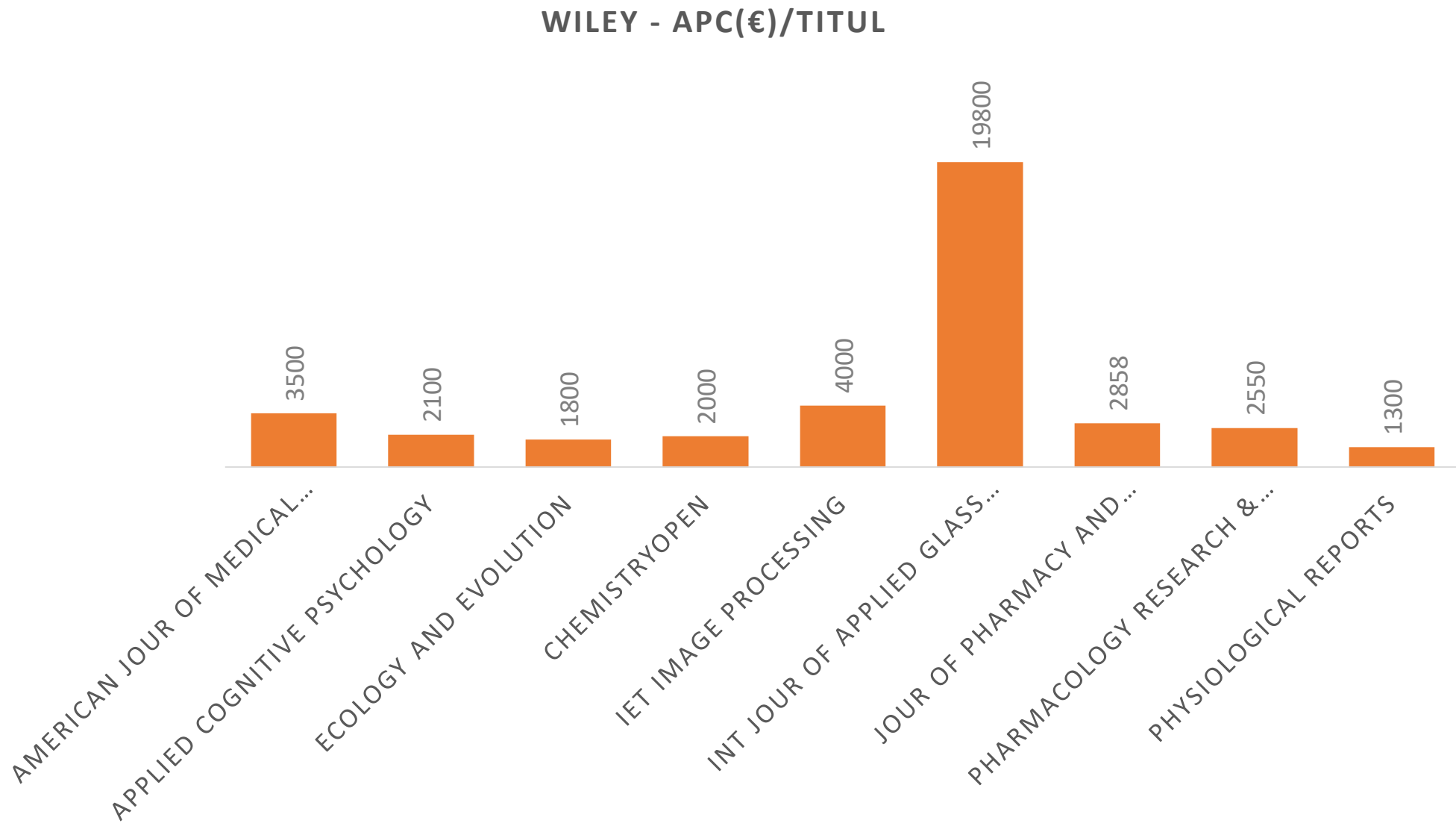

U vydavateľstva Frontiers využívali slovenskí autori v roku 2021 najčastejšie časopis Frontiers in Veterinary Science (4 články).

Magnanimitas – tituly, v ktorých najčastejšie publikujú slovenskí autori

České vydavateľstvo Magnanimitas ponúka autorom jeden časopis - Ad Alta, Journal of Interdisciplinary Research, v ktorom slovenskí autori v roku 2021 publikovali 41 článkov.

Wiley – tituly, v ktorých najčastejšie publikujú slovenskí autori

Vo vydavateľstve Wiley slovenskí autori najčastejšie publikovali v časopise International Journal of Applied Glass Science (6 článkov).

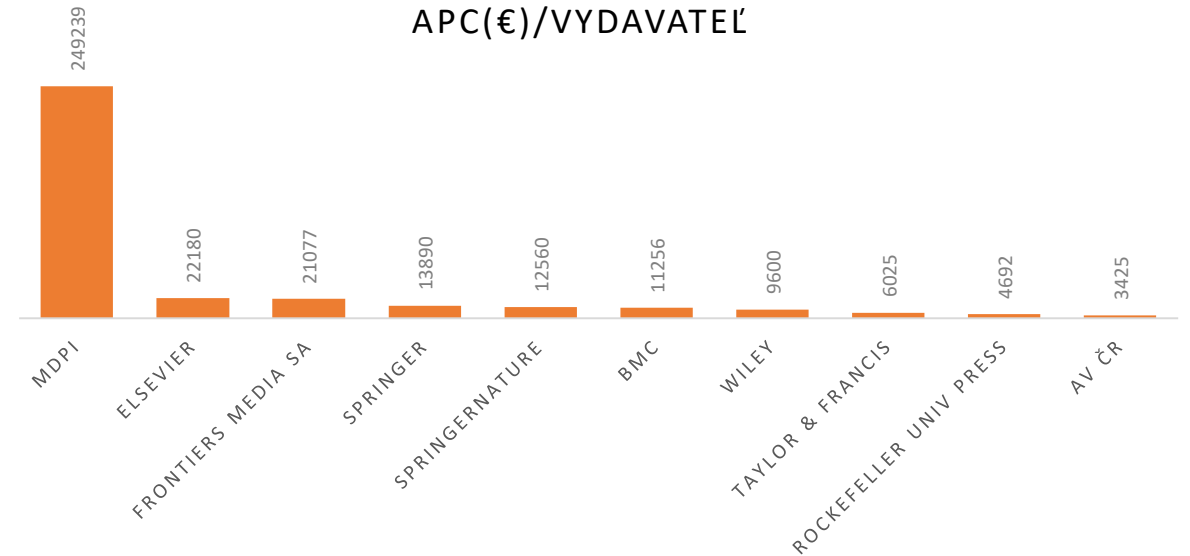
SAV – vydavatelía, APC a počty článkov

Autori z SAV v roku 2021 výrazne najčastejšie publikovali v časopisoch vydavateľstva **MDPI**.

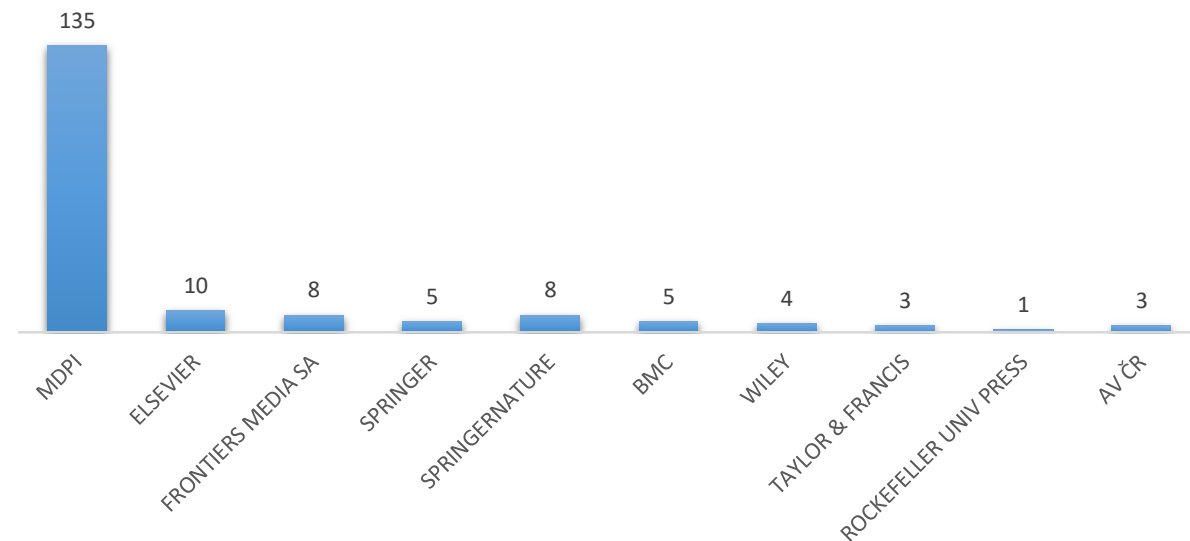
Ďalšími vydavateľmi boli Elsevier, Frontiers, Springer-Nature, BMC, Wiley, Taylor & Francis, Rockefeller University Press a AV ČR.

(v prezentácii z priestorových dôvodov uvádzame iba vydavateľov s najvyššími celkovými sumami APC, zoznam vydavateľov na ostatných pozíciách, ako aj údaje ostatných inštitúcií nájdete v publikácii v repozitári Zenodo: <https://zenodo.org/record/7184268>)

Slovenská akadémia vied, Bratislava
APC(€)/VYDAVATEĽ

Slovenská akadémia vied, Bratislava
POČET ČLÁNKOV/VYDAVATEĽ

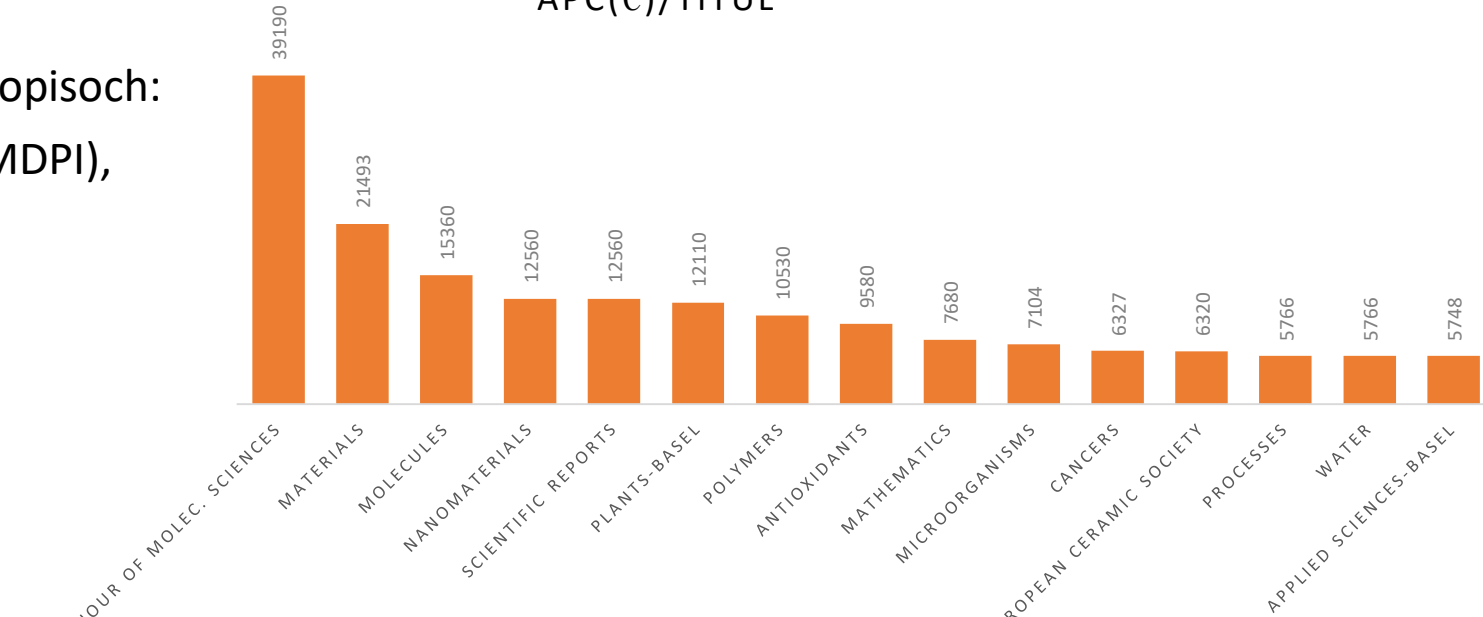

SAV – tituly, APC a počty článkov

Autori z SAV v roku 2021 publikovali najviac v časopisoch:

- Internatinoal Journal of Molecular Sciences (MDPI),
- Materials (MDPI),
- Molecules (MDPI),
- Nanomaterials (MDPI),
- Scientific reports (Springer-Nature),
- Plants Basel (MDPI),
- Polymers (MDPI),
- Antioxidants (MDPI),
- Mathematics (MDPI),
- Microorganisms (MDPI),
- Cancers (MDPI),
- Journal of the european ceramic society (Elsevier),
- Processes (MDPI),
- Water (MDPI),
- Applied sciences Basel (MDPI).

SAV, Bratislava
APC(€)/TITUL

SAV, Bratislava
POČET ČLÁNKOV/TITUL

Čo ďalej?

- Otvorený prístup bude naďalej rásť. Z hľadiska etiky a reprodukovateľnosti bude taký, akým ho aj my ako súčasť globálnej vedeckej komunity urobíme.
- Out-sourcing vedeckej komunikácie komerčným spoločnostiam je pre akademické prostredie riziko, pretože zisk tradične uprednostňujú pred akademickými hodnotami.
- Význam má udržiavať rôznorodosť prístupov a vyhýbať sa závislosti od jedného zdroja. Podporovať diamantové časopisy, za ktorými stoja výskumné inštitúcie a učené spoločnosti. Pre rôznych aktérov potrebujeme rôzne stratégie a cesty k otvorenému prístupu (jedna veľkosť nesadne všetkým).
- Neznalosť ceny a necitlivosť na cenu v minulosti zaviedla akademickú komunitu do nevýhodnej pozície vo vzťahu k vydavateľom vedeckých publikácií. Môže sa to stať znova.
- Akademická komunita musí prevziať kontrolu nad systémom vedeckého publikovania, snažiť sa vytvoriť v oblasti vedeckého publikovania zdravé prostredie, priaznivé pre efektivitu, transparentnosť a integritu výskumu.

Čo ďalej?

- Súčasťou tejto zodpovednosti je zaujímať sa a evidovať, koľko a ako platíme za publikovanie formou otvoreného prístupu.
- Na medzinárodnej úrovni si už problém potreby informácií o APC uvedomujú a začínajú ho riešiť (napr. služba Open APC).
- **Tieto informácie sú potrebné pri vyjednávaní s vydavateľmi o tranzitných zmluvách...**
- **... užitočné pre manažment výskumných inštitúcií a odhad budúcich výdavkov...**
- **... ale napr. aj pre vytvorenie fondu, ktorý by pomáhal slovenským vedcom pokryť APC.**
- Ak taký fond vznikne, bude potrebovať systém overovania kvality a dôveryhodnosti časopisov, prípadne zoznamy časopisov, ktorých pridaná hodnota stojí za požadované APC.
- Má zmysel diskutovať a definovať pre vlastnú komunitu v rámci vedného odboru: Čo je dobrý časopis? Ktoré časopisy chceme podporovať svojou prácou a autorstvom a čo od nich vyžadovať?

Open Research Europe je publikačná platforma pre výsledky projektov Horizont, ktoré musia vyhovovať vysokým štandardom otvorenosti.

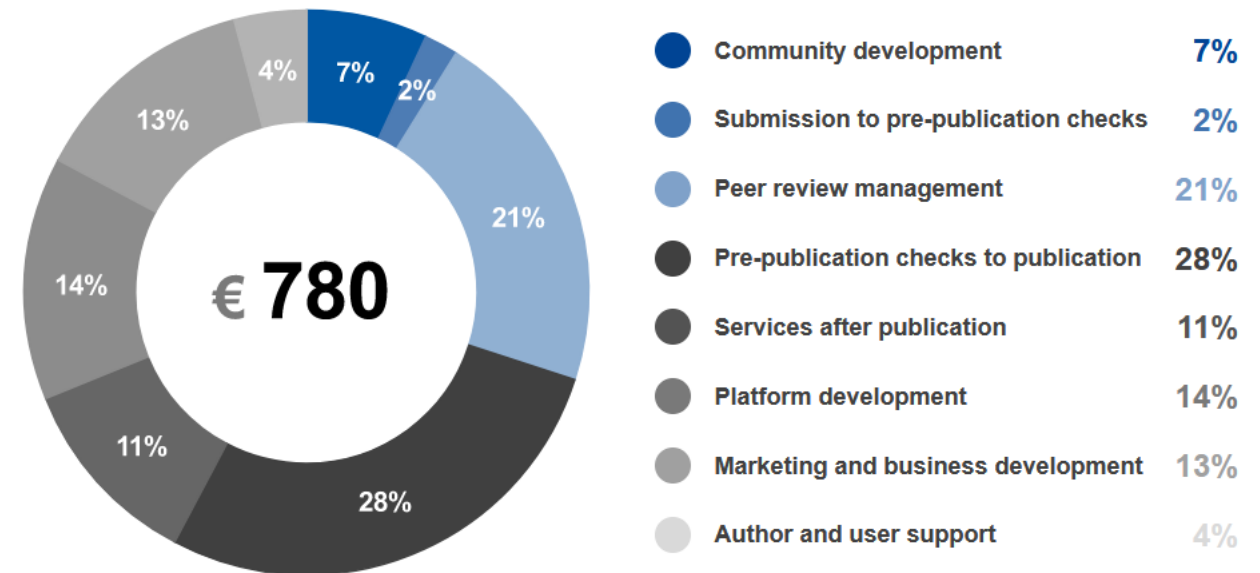
Autori projektov financovaných z tejto schémy môžu na ORE publikovať bezplatne. Európska komisia platí prevádzkovateľom platformy (F1000) sumu 780 Eur za článok.

O APC treba komunikovať transparentne – na tento účel existujú Pokyny v rámci Plánu S: **Plan S Price Transparency Framework** <https://www.informationpower.co.uk/the-plan-s-price-transparency-framework-implementation-guide/>

(aké informácie o APC a v akej forme má vydavateľ zdieľať, aby vyhovел podmienkam Plánu S).

Article Price Transparency

F1000 Research implements the following price breakdown for Open Research Europe, based on Information Power's Plan S Price Transparency framework breakdown scheme.

Open Research Europe

<https://open-research-europe.ec.europa.eu/for-authors/article-processing-charges>

Čo môže robiť vedecký pracovník?

- Publikovať otvoreným prístupom.
- Ukladať svoje publikácie do otvoreného repozitára.
- Pri výbere časopisu preferovať platinovú cestu (bez APC).
- Ak sa rozhodne pre časopis s APC, starostlivo overiť dôveryhodnosť vydavateľa (minimálne Think-Check-Submit, prípadne QOAM, <https://www.qoam.eu/>) a zistiť, či za danú cenu poskytuje zodpovedajúcu službu, najmä nezávislé recenzné konanie.
- Stať sa členom redakčnej rady len u časopisu, ktorý bezvýhradne dodržiava publikačnú etiku a odborné štandardy.
- Nepodporovať svojou prácou také časopisy, ktoré si účtujú neprimerané poplatky.
- Zdieľať svoje skúsenosti s vedeckou komunitou.
- Podporiť evidovanie APC vo svojej inštitúcii.

Čo môže urobiť výskumná inštitúcia?

- Zaujímať sa o to, kde publikujú jej zamestnanci a doktorandi. Zdieľať vo vedeckej komunitě informácie o kvalitných, spoľahlivých časopisoch.
- Zaujímať sa o výdavky svojich vedeckých pracovníkov na APC.
- Zdieľať tieto informácie, napr. zapojiť sa do projektu Open APC.

open @PC

Ďakujem za pozornosť

Prvá verzia analýzy APC v repozitári
Zenodo (uvítame Vaše pripomienky):
<https://zenodo.org/record/7184268>

